

Η δύναμη της ιστορίας

ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΙΣΩΠΟ ΣΤΟΝ 21 ΑΙΩΝΑ

Χριστοφίλη Τσιόμη
15/2/2022

Αφήγηση ιστοριών

Είναι μια αρχαία συνήθεια που βοηθά τους ανθρώπους να εκφραστούν, να ταυτιστούν και να δημιουργήσουν μια γέφυρα από το παρελθόν στο παρόν με σκοπό να οραματιστούν το μέλλον και να αντικατοπτρίσουν επάνω του την εμπειρία που απέκτησαν.

Είναι μια αρχαία τέχνη η οποία χρησιμοποιείται ποικιλοτρόπως μέχρι σήμερα με τη συνδρομή της τεχνολογίας.

Αφήγηση ιστοριών

- ▶ Υπάρχουν πολλοί ορισμοί που χρησιμοποιούνται αλλά όλοι περιστρέφονται γύρω από την ιδέα του συνδυασμού της τέχνης του να πεις μια ιστορία με ένα πλήθος πολυμέσων
- ▶ Είναι κυρίως η τέχνη του να λέμε ιστορίες με την χρήση της τεχνολογίας.

Αναδρομή

- ▶ Παρά την έμφαση που δίνεται στην τεχνολογία, η ψηφιακή αφήγηση δεν είναι καινούρια πρακτική
- ▶ Από το 1990 λειτουργεί Center for Digital Storytelling, μια μη κερδοσκοπική κοινότητα στο Berkeley της California, που έχει βοηθήσει παιδιά και ενήλικες να δημιουργήσουν και να μοιραστούν προσωπικές αφηγήσεις συνδυάζοντας δημιουργική γραφή και ψηφιακά εργαλεία.
- ▶ Άλλος πρωτοπόρος αυτής της πρακτικής ήταν ο Βρετανός φωτογράφος, συγγραφέας και εκπαιδευτής, Daniel Meadows, ο οποίος έδωσε τον ορισμό “μικρές, προσωπικές, πολυμεσικές, ιστορίες, βγαλμένες από την καρδιά.”

Αναδρομή

- ▶ Ο ερευνητής και σύμβουλος επιχειρήσεων σε θέματα ψηφιακής κουλτούρας John Seely Brown την περιέγραψε ως εξής:

Η ψηφιακή αφήγηση αποτελεί έναν νέο τρόπο να ειπωθεί μια ιστορία με χρήση πολυμέσων από παιδιά που μεγαλώνουν σε έναν ψηφιακό κόσμο. Τα παιδιά αυτά έχουν την ικανότητα να ορίζουν την σχέση μεταξύ «πλαισίου και περιεχομένου» και η σχέση αυτή είναι το κλειδί της δημιουργίας προϊόντων επικοινωνίας.

Ορισμοί

Μικρές ψηφιακές ιστορίες φτιαγμένες από καθημερινούς ανθρώπους, τεχνική που τους επιτρέπει να αποκτήσουν φωνή και να μοιραστούν εμπειρίες.

Πρόκειται για ιστορίες που βασίζονται στην αυθεντικότητα και στον ανθρωπισμό ή σε συναισθηματικό περιεχόμενο, που έχουν σκοπό να ευαισθητοποιήσουν, να προβληματίσουν και να κινητοποιήσουν.

Οι εφαρμογές της

- ▶ Σήμερα εφαρμόζεται κέντρα στήριξης κοινοτήτων, σε σχολεία, βιβλιοθήκες και επιχειρήσεις, από αρχάριους μέχρι έμπειρους τεχνολογικά ανθρώπους.
- ▶ Στο πεδίο της εκπαίδευσης εκπαιδευτικοί και μαθητές όλων των βαθμίδων χρησιμοποιούν την ψηφιακή αφήγηση για ένα πλήθος διδακτικών αντικειμένων.

Τι περιλαμβάνουν

- ▶ Όπως και στην παραδοσιακή αφήγηση έτσι και στην ψηφιακή αφήγηση, οι περισσότερες ιστορίες εστιάζουν σε συγκεκριμένο θέμα το οποίο προσεγγίζουν με μια ιδιαίτερη οπτική. Περιλαμβάνουν:
 - ▶ Ψηφιακές εικόνες
 - ▶ Κείμενο
 - ▶ Ηχογραφημένη αφήγηση
 - ▶ Βίντεο
 - ▶ Μουσική

Διάρκεια και Θέμα

- ▶ Διαφέρουν σε διάρκεια
- ▶ Για όλες τις θεματικές ενότητες στην εκπαίδευση
(τα μαθηματικά, τη γεωμετρία, την ιστορία, μουσική, παράδοση)
- ▶ Επικαιρότητα
- ▶ Κάποιο σημαντικό πρόσωπο στη ζωή μου
- ▶ Κάποιο σημαντικό γεγονός της ζωής μου
- ▶ Κάτι που πέτυχα, που κατάφερα
- ▶ Ιστορίες για το τι κάνω - τι βιώνω

Πώς να πείτε μια ενδιαφέρουσα ιστορία

- ▶ Βρείτε την ιδέα
- ▶ Απεικονίστε την ιστορία – με ποια σειρά θα αφηγηθείτε;
- ▶ Τραβήξτε το ενδιαφέρον του κοινού και διατηρήστε το
- ▶ Αφηγηθείτε από μια μοναδική οπτική
- ▶ Βασιστείτε στη δύναμη των λέξεων
- ▶ Επενδύστε στο συναισθηματικό περιεχόμενο
- ▶ Χρησιμοποιήστε την φωνή σας και την μοναδικότητά της

Τα 7 συστατικά της Ψηφιακής αφήγησης

Κατά τη διάρκεια της συγγραφής	Κατά τη διάρκεια της σύνθεσης
1. Το μήνυμα / η οπτική	5. Ο ρυθμός
2. Η δραματική ερώτηση	6. Το χάρισμα της φωνής
3. Το συναισθηματικό περιεχόμενο	7. Η μουσική υπόκρουση
4. Η οικονομία	
Χρήση Storyboard (Εικονογραφημένο σενάριο)	

Το μήνυμα

- ❖ Ποιό είναι το νόημά της ιστορίας;
- ❖ Σε ποιούς απευθύνεται; Γιατί την λέω τώρα;
- ▶ Αφήγηση σε 1^ο πρόσωπο – δύναμη της προσωπικής έκφρασης
- ❖ Δεν κρατάμε απόσταση από αυτό που παρουσιάζουμε
- ❖ Δεν είναι παράθεση γεγονότων για ένα θέμα
(δεν το βλέπουμε από απόσταση)
- ❖ Είναι προσωπική έκφραση που αποκαλύπτει τον συγγραφέα

Ο προβληματισμός – η ερώτηση

▶ Ένα ερώτημα

1. που διατυπώνεται στην αρχή και απαντιέται (ή όχι) στο τέλος
 2. που θα προκαλεί ενδιαφέρον και θα συνδέει τους θεατές με τους μαθητές και την ιστορία
 3. που δεν θα είναι κρυμμένη πολύ
 4. που θα είναι ξεκάθαρη
- ▶ Αυτό ξεχωρίζει μια ψηφιακή ιστορία από ένα οδοιπορικό

Συναισθηματικό περιεχόμενο

- ▶ Αυξάνει τη γνώση, την κατανόηση, τη σύνδεση
- ❖ Επιθυμία
- ❖ Επαναστατικότητα
- ❖ Χιούμορ
- ❖ Κρίση
- ❖ Το πάθημα που μου έγινε μάθημα
- ❖ Λύτρωση

Συναισθηματικό περιεχόμενο

- ▶ Τα συναισθήματα του κοινού είναι επιβράβευση για τους μαθητές
 1. χρόνος και ενέργεια που επενδύθηκε
 2. κύρος και αξία στη δουλειά τους

Οικονομία

- ❖ 2-4 λεπτά είναι το ιδανικό
- ❖ 200-250 λέξεις το πολύ (μια Α4)
- ❖ μια εικόνα / σκηνή είναι χίλιες λέξεις
- ❖ Δε χρειάζεται οι εικόνες να ακολουθούν κατά γράμμα το κείμενο
- ❖ Απουσία εικόνας / Μαύρη οθόνη
- ❖ Οικονομία σε όλα (λέξεις, εικόνες)

Οικονομία

Πλεονεκτήματα

Κατά τη συγγραφή → πειθαρχία για να πετύχουμε αυτό που θέλουμε

❖ οξύνει την προσοχή στο τι είναι ουσιώδες για την ιστορία

Κατά τη διαδικασία της σύνθεσης

❖ ευκολότερη διαχείριση (χρόνος + σχολικό περιβάλλον)

❖ δυνατότητα προβολής της ιστορίας σε μια διδακτική ώρα

Κατά τη διάρκεια της προβολής

❖ Κρατά τον θεατή

**Η αποτελεσματική αφήγηση επικοινωνεί το μήνυμα του δημιουργού
με λιγότερα εφέ, μεταβάσεις και εικόνες.**

Ρυθμός

- ❖ Μονοτονία = ακαμψία στη φωνή και τον ρυθμό
- ❖ Βαρετό = χωρίς ενδιαφέρον για το κοινό
- ❖ Δίνω χρόνο στον θεατή να απορροφήσει αυτό που βλέπει
- ❖ Στην αφήγηση = ρυθμός και ενέργεια

▶ Σχέση Οικονομίας και Ρυθμού

- ▶ **Ρυθμός** σημαίνει να κάνω «πίσω», να «υποχωρώ» ή να «τρέχω» μπροστά όταν το απαιτεί η ιστορία, και είναι κάτι που πρέπει να συμβαδίσει και με τον χρόνο.
 - ▶ Άρα κατά τη διάρκεια της σύνθεσης παίρνω αποφάσεις για το ποιά τμήματα θα κρατήσω για να δώσω χώρο στον φυσικό ρυθμό και ποικιλία στη ροή.

Το χάρισμα της φωνής

► Συμμετοχικότητα

- ❖ Διακύμανση φωνής πόσο χαμηλά / ψηλά
- ❖ Χρωματισμός φωνής - «**Δεν** είπα ότι **έφαγα εκείνα** τα μπισκότα»
- ❖ Χροιά της φωνής – η ταυτότητά μας

Και τα 3

- ❖ μεταδίδουν πρόθεση και νόημα κατά έναν προσωπικό τρόπο - ζωντανεύουν το κείμενο
- ❖ μας κάνουν ενδιαφέροντες και ελκυστικούς
- ❖ δεν υπάρχει υποκατάστατο για τη φωνή αν θέλεις να πεις τη ΔΙΚΗ σου ιστορία

Το μουσικό υπόβαθρο

- ❖ Επηρεάζουν την αφήγηση προσθέτοντας βάθος και πολυπλοκότητα
- ❖ Τη βάζουμε στο τέλος ή σε 2^ο χρόνο για προβολή και σε «πρόχειρη μορφή»
- ❖ Μόνο μουσική – χωρίς λόγια
- ❖ Αφήγηση μόνο με φωνή
- ❖ Χρήση μουσικής με άδεια Creative Commons και άδειες που αναφέρουν:
 - ▶ «Δεν απαιτείται αγορά άδειας, για μη εμπορική χρήση»
- ❖ Γράφω τη δική μου μουσική

Στρατηγικές τάξης

- ▶ Λόγω των περιορισμών σε χρόνο και τεχνολογία (π.χ. 20 μαθητές και λιγότεροι υπολογιστές)
- ▶ Διατύπωση καλά ορισμένων βημάτων για παρακολούθηση και βέλτιστη χρήση του διαθέσιμου χρόνου:
 - ❖ Συγγραφή του σεναρίου – Συνεργατική συγγραφή (google drive ή grafis.sch.gr)
 - ❖ Δημιουργία του storyboard για οπτικοποίηση της ιστορίας
 - ❖ Συζήτηση και επανασχεδιασμός του σεναρίου
 - ❖ Εισαγωγή φιγούρων και σκηνικών
 - ❖ Προσθήκη αφήγησης
 - ❖ Προσθήκη ειδικών εφέ και μεταβάσεων (επεξεργασία βίντεο)
 - ❖ Προσθήκη μουσικής

Συνοψίζοντας

- ▶ Παρέχει φωνή στους μαθητές - άλλος τρόπος αυθεντικής έκφρασης. Τοποθετεί την τεχνολογία στα χέρια τους και τη χρησιμοποιεί με βάση τις σχεδιασμένες από τον εκπαιδευτικό, οδηγίες.

Δεξιότητες

- ❖ Ψηφιακός γραμματισμός - Digital Literacy
- ❖ Οπτικός γραμματισμός – Visual Literacy
- ❖ Καθολικός- σφαιρικός γραμματισμός - Global Literacy
- ❖ Τεχνολογικός γραμματισμός - Technology Literacy
- ❖ Πληροφορικός γραμματισμός – Information Literacy
- ❖ Καλλιέργεια του γραπτού λόγου, ενίσχυση ενσυναίσθησης και της δημιουργικότητας (δημιουργική γραφή)

Ολιστική προσέγγιση

Πηγές για το υλικό ιστοριών

▶ Ιστορίες

▶ Cowbird.com

▶ Storycenter.org

▶ Pathwayseducation.ca

Ψηφιακό υλικό

Jamendo.com

Bensound.com

[Flickr images](https://www.flickr.com/photos/)

Lullatone.com

Πηγές

- ▶ **Five shot sequence: Tutorial and example**

- ▶ <http://www.mulinblog.com/five-shot-sequence-tutorial-and-example/>

- ▶ **7 Elements in 4 Minutes**

- ▶ https://www.youtube.com/watch?v=NipDAd3_7Do

- ▶ www.cowbird.com

- ▶ www.storycenter.org

- ▶ www.pathwayseducation.ca

- ▶ <https://storyarts.org/>

- ▶ <https://www.youtube.com/watch?v=b0N0ufRKjKQ>

- ▶ <http://digitalstorytelling.coe.uh.edu/>

Πηγές

Theory Into Practice, 47:220–228, 2008

Copyright © The College of Education and Human Ecology, The Ohio State University, ISSN: 0040-5841 print/1543-0421 online

DOI: 10.1080/00405840802153916

Bernard R. Robin, “Digital Storytelling: A Powerful Technology Tool for the 21st Century Classroom”